

Statens vegvesen

Høringsinstansene

Behandlende enhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Håkon Rosendahl - 22073757

Vår referanse:
2010/054103-007

Deres referanse:

Vår dato:
15.06.2011

Høring: Forslag til endrede krav vedrørende pigging av dekk til kjøretøy av kategoriene N3, M3 og O4, samt forslag til endring av piggdekkgebyrets størrelse

Vegdirektoratet sender med dette på høring forslag til endringer i:

- Forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften)
- Forskrift 7. mai 1999 nr. 437 om gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr

Det foreslås å øke tillatt piggvækt på visse tyngre kjøretøy og tilhengere. Videre foreslås det en del justeringer av antall tillatte pigger. Endelig foreslås det en økning av gebyret for bruk av piggdekk for busser over 5000 kg (klasse M3) og lastebiler over 12.000 kg (klasse N3).

Historikk:

Gjeldende fra 1. oktober 1992 ble det innført nye tekniske krav for pigging av dekk til bil med totalvekt over 3 500 kg. Største tillatte vekt pr. pigg ble fastsatt til 3 g hvor største tillatte statiske piggekraft ble fastsatt til 340 N (\approx 34 kg). Finland og Sverige har også siden 90-tallet hatt 3 g som piggvæktkrav.

Høsten 2008 innførte Vegdirektoratet visse endringer av krav til pigging av vinterdekk på biler over 3 500 kg. Tilhenger og tilhengerredskap som trekkes av bil med tillatt totalvekt over 3 500 kg, fikk krav om høyeste tillatte piggvækt på 3 g, tidligere var det 8 g. Endringene ble begrunnet i to forhold: Det foreligger nå et bredere spekter av piggfrie vinterdekk også for tunge kjøretøy, mens 8 g pigg medfører en unødvendig slitasje på asfalten som også skaper problemer med svevestøv. Videre ble antall pigger redusert fra maksimalt 150 til 130 stk per dekk på tunge biler.

Kartlegging av lastebilers piggdekkbruk:

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Telefon: 02030
Telefaks: 22 07 37 68
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfare 6A
0667 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

Norges Lastebileierforbund (NLF) sendte våren 2010 ut en spørreundersøkelse om vinterdekk til sine medlemmer. Den landsdekkende undersøkelsen viser at nesten 3 ganger så mange kjører med piggfrie vinterdekk i forhold til de som bruker piggdekk. De som velger å kjøre med piggdekk kjører primært i Nord-Norge. 52 prosent av NLFs medlemmer i de tre nordligste fylker svarer at de kun kjører med piggdekk om vinteren. I gjennomsnitt for resten av landet svarer 15 prosent av medlemmene at de kjører med piggdekk. I de største byene er det om lag 10 prosent som bruker pigger. Piggdekkandelen for lette kjøretøy i byene er om lag 15 %.

Kommentarene som kom inn fra NLFs medlemmer i forbindelse med svarene i undersøkelsen, stiller seg til dels svært kritiske til de nye bestemmelsene som ble innført 1. november 2008. Mange hevder at de nye piggene/antallet kun gir en falsk trygghet, og at man er mer tjent med å la være å bruke piggdekk når de har så liten effekt. I tillegg til dette, hevder medlemmene at 3 grams piggene har alt for kort funksjonstid i det de ofte deformerer, faller for lett ut av dekket eller presses inn mot dekkstammen slik at denne ofte skades. NLF mener at antall tillatte pigger på vinterdekk bør økes og at det blir lov å benytte opp til 6 g tunge pigger. NLF kan belegge at 6 g pigger sitter bedre fast i dekket og lar seg i liten grad bli presset inn i dekket mot dekkstammen. Videre har disse langt bedre grep på is og snø.

Nordisk samarbeid om felles piggdekkbestemmelser:

I forlengelsen av et nordisk samarbeid, har Finland og Sverige fastsatt at maksimalt antall tillatte pigger er 50 stk. per meter rulleomkrets i vinterdekk til kjøretøy, med unntak av visse kjøretøykategorier bl.a. utrykningskjøretøy.

Tekniske krav for pigging av dekk er i praksis et nordisk anliggende, da piggdekk brukes i begrenset grad i Europa forøvrig. Det er gunstig med felles nordiske krav da vi har et felles nordisk vegnett og et felles nordisk marked. Divergerende krav til piggdekk landene i mellom må derfor være tuftet på tunge argumenter.

Vurdering av piggdekk på biler under 3 500 kg:

Gjeldende bestemmelser vedr største antall pigger fremkommer av kjøretøyforskriften § 13-3 nr. 3 bokstav b). Antallet er differensiert i forhold til hjuldimensjon og fremkommer slik:

- hjuldimensjon t.o.m 13": 90 stk
- hjuldimensjon 14 og 15": 110 stk
- hjuldimensjon f.o.m 15": 130 stk

Under henvisning til ønsket om harmonisering med andre nordiske land foreslås det i stedet en regel som tillater inntil 50 pigger pr meter rulleomkrets for disse bilene. For å synliggjøre hvordan forslaget konkret vil slå ut i praksis i forhold til gjeldende regelverk (dvs flere/færre pigger), er det trukket veksler på dekkdata fra STRO DATABOK, norsk utgave 2011, sidene 115 – 125, første kolonne vedr rulleomkrets (sidene ligger vedlagt som pdf-fil). Et veiledende sammenligningskjema kan

oppstilles slik, der de matematiske beregningene er avrundet (\approx 'tilnærmet lik') nærmeste hele tall:

Hjuldimensjon	Maksimalt antall tillatte pigger			Endring som følge av forslaget, i %	
Eksempler	A: Nåværende regler	B: Nye regler (50 pigger pr meter rulleomkrets)		Færre pigger (÷)	Flere pigger (+)
		Max/min	Snitt av max/min		
13"	90 stk	Min 75, max 103	89	0-17 %	0-14 %
14"	110 stk	Min 80, max 107	94	3-27 %	
15"	110 stk	Min 83, max 125	104	0-25 %	0-14 %
16"	130 stk	Min 82, max 123	102	5-37 %	
17"	130 stk	Min 86, max 129	108	1-34 %	
18"	130 stk	Min 90, max 126	109	3-31 %	
19"	130 stk	Min 94, max 122	108	6-28 %	
20"	130 stk	Min 98, max 128	113	1-25 %	

De valgte hjuldimensjonene (13"- 20") vurderes å være de mest relevante for biler under 3500 kg, men listen er selvsagt ikke uttømmende. I skjemaets kolonne én angis aktuell hjuldimensjon. I kolonne to (A:) fremkommer antall tillatte pigger per hjul med dagens regelverk. I kolonne tre (B:) vises hva som teoretisk blir henholdsvis minimum – og maksimum tillatte antall pigger dersom forslaget blir vedtatt. Tallene er basert på data hentet fra STRO. Eksempelvis er *minste* rulleomkrets for 13" hjul 1507 mm. (modell 205/40R13). Tilsvarende er *maksimum* rulleomkrets for 13" hjul 2050 mm. (modell 285/60R13). Adderer man rulleomkrets i meter med 50 får man for 13" hjul minimum (1.507 meter x 50 = 75,35) \approx 75 pigger og maksimum (2.050 meter x 50 = 102,5) \approx 103 pigger. Kolonne fire gir et snittantall av pigger ((max + min):2) for ulike hjuldimensjoner. Endelig synliggjøres det i kolonne fem og seks om forslaget, sammenholdt med aktuell dekkdimensjon og eksisterende regelverk, medfører flere (+) eller færre (÷) maksimalt tillatte antall pigger.

For hjul med dimensjon 13" og 15" vil forslaget kunne medføre enten flere eller færre tillatte pigger. For de øvrige dimensjonene (14", 16-20") vil det gjennomgående bli færre antall lovlige pigger. Imidlertid foreslås det en toleransebestemmelse som tillater at det rundes opp til nærmeste hele femtall i forhold til matematisk beregning av maksimalt tillatte antall pigger (eksempelvis dersom matematisk beregning gir 75,35 pigger tillates det brukt inntil 80 stk).

I sum vil forslaget medføre en viss reduksjon i antallet maksimalt tillatte pigger for de fleste hjuldimensjoner. Dette er en konsekvens av ønsket om å harmonisere regelverket med de øvrige nordiske land. Piggvekten for biler under 3500 kg foreslås videreført uendret, dvs maksimalt 1,1 gram.

Vurdering av piggdekk på biler over 3 500 kg:

Bruk av piggdekk på våt is og snø gir bedre friksjon enn piggfrie vinterdekk. Flere og tyngre pigger på ett bildekk gir bedre friksjon enn få og lette. På annet føre har ikke piggdekk fortrinn i forhold til andre typer vinterdekk. Imidlertid er det store individuelle forskjeller mellom de enkelte dekkmerker.

Det er ønskelig å få til en harmonisering av piggdekkbestemmelsene i Norden. Dagens svenske og finske regler om 50 pigger per meter dekkbane bør innføres i Norge. Denne bestemmelsen avviker fra den norske bestemmelsen som setter et øvre tak på 130 pigger per dekk. 130 pigger tilsvarende et dekk med omkrets på 2,6 meter. Et dekk på over 3,1 meter som er vanlig på store lastebiler og busser vil med svenske bestemmelser få ca 170 pigger. Mens et dekk på en bil som er noen få tonn mer enn 3 500 kg vil få redusert antall piggdekk. En SUV over 3 500 kg vil typisk få kunne ha litt over 100 pigger i dekket.

Med hensyn til fremkommelighet og sikkerhet er det i Norge på vinterstid nødvendig å bruke hjulkjetting på enkelte vegstrekninger. Dette er særlig aktuelt å bruke på fjelloverganger og under kraftig snøfall. På bar asfalt er kjettingbruk lite ønskelig da dette sliter i stykker kjettingene. Kjøring med kjetting på bar asfalt sliter også kraftig på vegdekket. Det er ikke ønskelig å lage løsninger som reduserer bruk av kjetting når dette er nødvendig.

På skiftende føre og stadige temperaturendringer omkring frysepunktet og særlig i kystnære områder av Norge der det er mye nedbør, kan asfalten være bar over enkelte strekninger og på andre strekninger dekt av våt is. Dette er utfordrende å kjøre på. Sjøføren står da overfor valget om stadig å sette på og ta av kjettingene, kjøre uten kjetting eller kjøre med kjetting. På slikt føre vil bruk av 6 g pigger og et noe høyere antall pigger, være en god løsning. Utsatte strøk i Norge har mer nedbør og mer skiftende føre - samt til dels annerledes topografi - enn Sverige og Finland. Dette tilsier særnorske bestemmelser om å tillate pigger opp til 6 g på lastebiler (N3 kjøretøy) og busser (M3 kjøretøy), samt tilhørende tilhengere (O4 kjøretøy).

I dag har buss i henhold til kjøretøyforskriften § 13-3 sjette ledd anledning til å bruke opp til 200 pigger per bildekk. Direktoratet ønsker fortsatt at busser – grunnet persontransport - skal kunne ha flere pigger enn den alminnelige foreslåtte bestemmelsen tillater. Det foreslås derfor at busser, *i tillegg til* det foreslåtte grunnkravet om 50 stk pigger per meter rulleomkrets, skal kunne ha inntil 30 pigger ekstra pr dekk.

Miljøpåvirkning ved bruk av piggdekk:

EU har fastsatte miljøkrav som er tatt inn i norsk lovgiving. Forurensningsforskriften angir antall lovlige støvdager over 50 mikrogram svevestøv (PM₁₀) per kubikkmeter til å være 35 dager per år. I norske byer er vegstøv hovedårsaken til at denne

bestemmelsen overskrides. Videre er svevestøv som kommer fra vegstøv årsak til helseplager og alvorlige helseproblemer hos personer med astma og KOLS. Statens vegvesen er pliktig til å overholde forurensningsforskriften. For å klare å overholde dette kravet er det nødvendig å holde en lav piggdekkandel i byer med mye biltrafikk.

Vegsalting i kombinasjon med mekaniske tiltak sikrer bar vinterveg. Bar asfalt er eksponert mot piggdekk, Det gir økt asfaltslitasje. Bar saltet vinterveg er ofte våt. Våt asfalt slites raskere enn tørr asfalt. Som følge av dette oppstår betydelig nedsmussing av vegens sidearealer. Svevestøvkonsentrasjonen øker særlig i tørre perioder og ut over våren. Graden av nedsmussing avtar med økende avstand fra vegen. Problemet er primært knyttet til høytrafikkerte veger, og især de områder som befinner seg i en avstand på fra 200 til 600 meter målt fra vegkanten.

Forsøk utført i Norge og Sverige viser en sterk sammenheng mellom andel piggdekk og mengde svevestøv som produseres. Langtidsmålinger utført i Norge viser at lufta har blitt langt bedre som følge av redusert andel piggdekk fra 1995 og fram til i dag. Videre har vi eldre forsøk utført i Sverige som viser at jo lettere pigger som brukes i bildekket, jo mindre støv blir produsert.

Statens vegvesens etatsprosjekt Miljøvennlige vegdekker (som ble avsluttet i 2009) dokumenterer at busser og lastebiler, sammenliknet med personbiler, genererer fire ganger mer svevestøv per kjørte kilometer. Bruk av piggdekk på asfalt sliter betydelig på vegdekket og skaper et forurensningsproblem på grunn av svevestøvet fra vegbanen. I mengde produserer en lastbil anslagsvis 5–20 g asfaltstøv per kjørte kilometer.

For å avhjelpe støvproblemet er piggdekkgebyrordningen tatt i bruk i flere større byer. Kombinasjonen av avgift på bruk av piggdekk samt det forhold at vegdekket i byene for det meste er bart om vinteren, stimulerer til høy piggfriandel. Imidlertid er en viss andel piggdekk med på å rue opp asfalt, is og snø. Dette motvirker evnen piggfrie vinterdekk har til å polere is og snø. Det er derfor positivt å ha en viss andel piggdekk. I så måte har Samferdselsdepartementet gitt Vegdirektoratet i oppdrag å gjennomgå piggdekkpolitikken med tanke på å bedre den lokale luftkvaliteten. Dette kan få følger for piggdekkssesongen 2012/13.

Ved å tillate tyngre pigger på lastebiler og busser vil støvproduksjonen øke noe. Ved å gjøre piggdekkene bedre stimuleres noen flere til å velge piggdekk. Ved å doble piggdekkgebyret for lastebiler (N3) og busser (M3) i forhold til dagens takster vil vi motvirke denne effekten.

Ikrafttreden:

Vi antar at nedennevnte endringsforslag vil kunne tre i kraft før førstkommande piggdekkssesong. Vi oppfatter endringen om å øke piggtyngden til 6 g og antall pigger for de største hjuldiameterne som et øvre tak. Kravet (antall pigger) vil ikke gjelde for piggdekk produsert før 1. juli 2013 og som har så liten diameter at antallet vil måtte reduseres i henhold til forslaget.

Oppsummering:

En mener fra direktoratets side at forslaget innebærer et forholdsvis velavveid kompromiss mellom trafiksikkerhet og miljø. De største kjøretøyene gis anledning til å ha tyngre pigger. Dette vil bedre fremkommeligheten, og kunne bedre trafiksikkerheten både for de tyngre kjøretøyene selv og for andre kjøretøy ved at vinterveg ruces opp. Imidlertid vil de tyngre piggene generere noe mer forurensning, hvilket isolert er uheldig for miljøet. For å motvirke denne effekten foreslås det en økning av gebyret for kjøretøy N3 og M3. I tillegg går man noe ned på antall pigger for de aller fleste kjøretøy, til 50 pigger/rullemeter omkrets.

Någjeldende forskrift – og forslag til ny forskriftstekst - vedrørende piggdekk og gebyr kan leses i eget vedlegg til høringen.

Høringsfrist:

Høringsbrev samt vedlegg er gjort tilgjengelig på www.vegvesen.no.

Vi ber om at høringsinstansenes eventuelle kommentarer og forslag er direktoratet i hende **senest 17. august 2011**. Fristens lengde er satt til 9 uker for å kunne gi direktoratet den nødvendige tid til oppsummering, endelig avgjørelse og forskriftsfesting i god tid før kommende piggdekk sesong. Eventuelle kommentarer kan sendes pr. brev eller pr. e-post til firmapost@vegvesen.no.

Kontaktpersoner i Vegdirektoratet er Pål Rosland, Reidar Henry Svendsen og Håkon Rosendahl.

Seksjon for kjøretøyteknikk
Med hilsen

Karin Søhoel
avdelingsdirektør

Håkon Rosendahl